

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku P. N.
przy uczestnictwie A. B.
o ustalenie kontaktów,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 grudnia 2021 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Rejonowy w W.
akt sprawy o sygn. akt V Nsm [...]
celem przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 4 listopada 2021 r. Sąd Rejonowy w W. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Sąd Rejonowy wskazał, że powód podnosi, iż pozostaje w licznych sporach z sędzią referentem, doprowadził do wszczęcia postępowań karnych przeciwko biegłym sądowym i kuratorom występującym w sprawach z jego udziałem, urządza protesty przed budynkiem sądu, w trakcie których formułuje

zarzuty przeciwko sędziemu referentowi oraz innym sędziom, kwestionując ich bezstronność i kompetencje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w danym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią.

Natomiast, według art. 45 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ta wyrażona w Konstytucji RP zasada wpływa w istotny sposób na kierunek wykładni art. 44¹ § 1 k.p.c. Przepis ten zawiera bowiem normę szczególną, pozwalającą na rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest właściwy miejscowo według przepisów k.p.c. Podlega więc wykładni ścieśniającej. Stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21). Instrument przewidziany w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może więc być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów k.p.c. (np. art. 44, 44², 48¹ k.p.c.).

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego nie wynika, aby istniały obiektywne podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi. Okoliczności takie jak negatywne nastawienie powoda do sędziego referenta, toczenie się postępowań z udziałem powoda i sędziego referenta mogą, chociaż nie muszą, prowadzić do wniosku o istnieniu podstaw do wyłączenia tego sędziego na zasadzie art. 49 k.p.c. Nie można jednak przyjąć, że określona postawa strony wobec sędziego referenta oraz innych sędziów danego Sądu (nawet tak niekonwencjonalna jak organizowanie przed budynkiem Sądu protestów) jest sama w sobie wystarczającą podstawą do przekazania sprawy innemu sądowi (art. 44¹ § 1 k.p.c.). Akceptacja takiej tezy prowadziłaby do wniosku, że strona przez odpowiednie kształtowanie własnej aktywności mogłaby doprowadzić do zmiany właściwości sądu. Godziłoby to jednak w konstytucyjnie gwarantowane prawo rozpoznania sprawy przez właściwy sąd. Przy czym prawo to w równym stopniu przysługuje obu stronom procesu.

Jeżeli dotychczasowy sędzia referent zostanie wyłączony od orzekania w sprawie (postępowanie w tym przedmiocie zostało już wszczęte), konieczne będzie przydzielenie sprawy innemu sędziemu referentowi. Jeżeli okoliczności sprawy nie ulegną zasadniczej zmianie, dopiero w sytuacji przewidzianej w art. 44 § 1 k.p.c., gdy Sąd Rejonowy w W. nie będzie mógł z powodu

przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności, pojawi się potrzeba zwrócenia się do sądu przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego.

Z tych przyczyn, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. odmówił przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.